

بررسی جایگاه اینترنت در میان شهروندان بندرعباس (نظرسنجی از مردم شهر بندرعباس درباره میزان و نحوه استفاده از اینترنت)

منصور اخلاقی پور*
حسن گل بخشی**

چکیده

اطلاعات و داده‌های مربوط به این مقاله برگرفته از نظرسنجی انجام شده از شهروندان بندرعباس درباره استفاده آن‌ها از اینترنت است. روش استفاده شده در این پژوهش، پیمایش بوده و جامعه آماری (جمعیت ۳۸۵۰۰۰ نفری شهر بندرعباس) شهروندان بندرعباس در گروه‌های سنی ۱۵ سال به بالا انجام شده است. از کل، با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای، ۴۰۰ نفر انتخاب شدند. از مجموع پاسخگویانی که در این مصاحبه شرکت داشته‌اند ۵۲٪ آن‌ها را مردان و ۴۸٪ را زنان تشکیل داده‌اند که ۳۴٪ از آن‌ها مجرد و ۶۶٪ نیز متأهل بوده‌اند. مهمترین یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که ۳۰ درصد شهروندان از اینترنت استفاده می‌کنند و ۶۶٪ شهروندان بندرعباسی ضرورت استفاده از اینترنت را در زندگی امروزی در حد زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند و ۷۰٪ نیز اصلاً استفاده از اینترنت را ضروری ندانسته‌اند و بیشترین استفاده آن‌ها از این کانال یا ابزار اطلاعاتی، در حوزه‌های علمی و تحقیقاتی است. از مجموع استفاده کنندگان از این ابزار ارتباطی، ۱۸٪ هر روز هفته، از اینترنت استفاده می‌کنند و ۶۲٪ از شهروندان اینترنت را در منزل مورد استفاده قرار می‌دهند. همچنین بیشتر شهروندان بافیلتر شدن سایتهای اینترنتی موافق نیستند. از دیگر یافته‌های استنباطی این تحقیق آن است که مردان بیشتر از زنان در شهر بندرعباس از اینترنت استفاده می‌کنند. همچنین مجردها بیشتر از متأهل‌ها کاربر اینترنت هستند. در مقایسه بین نوع مشاغل و استفاده آن‌ها از اینترنت، دانشجویان و کارمندان بیش از سایر مشاغل از اینترنت استفاده می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: اینترنت، جامعه اطلاعاتی، دیجیتالی شدن اطلاعات، شهروندان بندرعباس.

مقدمه

رشد و گسترش تکنولوژی‌های ارتباطی، دوره جدیدی از حیات اجتماعی جوامع را پدید

* کارشناس ارشد جامعه‌شناسی و عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد واحد بندرعباس.

** کارشناس ارشد علوم ارتباطات اجتماعی و پژوهشگر صداوسیما مرکز خلیج فارس و مدرس دانشگاه جامع علمی و کاربردی.

آورده است. به بیان برخی از صاحب‌نظران تکنوکرات علوم اجتماعی، جوامع انسانی محصول تکنولوژی‌های عصر خویش هستند. از آغاز قرن نوزدهم و رشد صنعت در اقصی نقاط جهان، دوره جامعه صنعتی بطور فراگیری بسط و گسترش یافت. این دوره شامل ماشینی شدن کامل عرصه‌های زندگی فردی و جمعی انسان‌ها بود. با پیچیده‌تر شدن صنایع و ورود ابزارهای صنعتی نوین، فناوری‌های جدیدی برای تنوع بخشیدن به کارکردهای صنایع فعال در جوامع ایجاد شدند. اینترنت و اینترنت مشخصه اصلی ظهور این تحول عظیم بود. با ورود اینترنت به چرخه حیات اجتماعی جوامع، جامعه صنعتی رفته رفته جای خود را به جامعه جدیدی که «جامعه اطلاعاتی» نامیده شد، داد. در حقیقت، اینترنت واسط تغییر ساختاری جوامع از صنعتی به اطلاعاتی بود. جامعه اطلاعاتی از آغاز قرن ۲۱ و شروع هزاره سوم، با امپراتوری اینترنت، آغاز شده است. این دوره یا عصر جدید، کاملاً حول محور اطلاعات و صنایع اطلاعاتی و ارتباطی می‌چرخد. گسترش شبکه‌های ارتباطی، ظهور تکنولوژی‌های اطلاعاتی، ابزارهای انفورماتیک، صفحه‌های نمایشگر بسیار حساس و ظریف، پی‌سی‌ها و... از محصولات صنایع جدید هستند. دیجیتالی شدن تمامی صورتهای داده‌ها و اطلاعات، عمومیت استفاده از رایانه‌های شخصی، قدرت ذخیره‌سازی اطلاعات دیجیتال، پیدایش زبانهای نوین رایانه‌ای (مانند HTML و...) و... سرعت تحولات در جامعه اطلاعاتی را بیشتر و بیشتر کرده است. اما نکته مهم و اساسی در مواجهه با جامعه جدید توجه به مفهوم مهم و کلیدی اطلاعات^۱ است.

برتون^۲ با اشاره به گروه کثیری از کسانی که همه روزه از اینترنت و فناوری‌های نوین ارتباطی استفاده می‌کنند و ساعت‌ها وقت خود را صرف گشت و گذار در دنیای مجازی می‌گذرانند با کنایه معتقد است که «اینترنت کلیسای کسانی است که به اطلاعات احترام می‌گذارند» (محسنی، ۱۳۸۰، ص ۱۰).

اینترنت حلقه اصلی جریان نوین ارتباطی و اطلاعاتی در دوران جدید است. تاپیش از سال‌های دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ میلادی، عمده توجه به آثار و توانمندی‌های سخت‌افزاری رایانه‌ها بود، از حدود دهه ۱۹۹۰ به بعد، با ورود تکنولوژی‌های جدید مخابراتی و برداشتن گامهایی مهم در حوزه کانال‌های ارتباطی و شبکه‌های اتصال، شیوه ارائه و انتقال اطلاعات بکلی دگرگون (Hill, 1999, P.5). گسترش فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطی هنوز هم در حال انجام است. هر روز و هر لحظه بشریت شاهد تبلور گونه‌ای جدید از رشد فناوری‌های اطلاعاتی در عرصه اینترنت و شبکه‌های دیجیتالی است.

این مقاله با توجه به اهمیت ابزارها و جریانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری جدیدی که در جوامع انسانی بوجود آمده‌اند، بر آن است تا رویکرد عمومی مردم را (بطور ویژه مردم شهر بندرعباس) به میزان و نحوه استفاده از مهمترین رکن عصر اطلاعات و ارتباطات یعنی اینترنت مورد بررسی قرار دهد. اطلاعات و داده‌های مربوط به این مقاله برگرفته از نظرسنجی انجام شده از مردم شهر بندرعباس درباره استفاده آن‌ها از اینترنت است.

اهداف تحقیق

هدف اصلی:

بررسی میزان و نحوه استفاده از اینترنت در بین شهروندان بندرعباس.

اهداف فرعی:

- ۱- بررسی نگرش کلی مردم شهر بندرعباس به اینترنت.
- ۲- بررسی محتوای اینترنتی استفاده شده از سوی مردم بندرعباس.
- ۳- بررسی انواع استفاده‌های مردم بندرعباس از اینترنت (استفاده از سایتها، شبکه‌های مجازی و ...).
- ۴- بررسی دیدگاه مردم در مورد فیلترینگ سایتهای اینترنتی.

سوالات تحقیق

- ۱- نگرش کلی مردم بندرعباس نسبت به استفاده از اینترنت چگونه است؟
- ۲- رویکرد شهروندان بندرعباس در استفاده از محتوای اینترنت به چه نحو است؟
- ۳- نظر شهروندان بندرعباس نسبت به فیلترینگ چیست؟
- ۴- بیشترین کاربری شهروندان بندرعباس از اینترنت در چه مواردی است؟
- ۵- آیا بین جنس و استفاده از اینترنت در بین شهروندان تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۶- آیا بین تأهل و استفاده از اینترنت در بین شهروندان تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۷- آیا بین شغل و استفاده از اینترنت در بین شهروندان تفاوت معنی داری وجود دارد؟

مبانی نظری تحقیق

اینترنت، آغاز فصل تازه‌ای در جهان اطلاعات:

در دسامبر ۱۹۹۰، اینترنت فعالیت خود را به صورت تازنمای گسترده جهانی که نمونه‌ای از بزرگراه‌های اطلاعاتی برای ورود به جامعه اطلاعاتی است، آغاز کرد. اینترنت رسانه‌ای است که به همه مشارکت کنندگان و کاربران برای استفاده مشترک از اطلاعات فرصت برابر اعطا می‌کند. اینترنت از این لحاظ و بدون اعمال محدودیت از سوی سایر رسانه‌های ارتباطی جمعی و به مثابه یک واسطه جمعی عمل می‌کند» (مهدی زاده، ۱۳۸۳، ص ۱۲۰).

مارتین اروین از دانشگاه جرج تاون معتقد است که اینترنت دارای سه مؤلفه است: (۱) یک سیستم جهانی کامپیوتری که از ابزار ارتباطی مشترک سخت افزار و ارسال اطلاعات دیجیتال استفاده می‌کند. (۲) مجموعه‌ای از مردمی با فرهنگ مشترک که از فناوری ارتباطی یکسانی استفاده می‌کنند. (۳) یک سیستم گسترده جهانی اطلاعات» (دفلور، ۱۳۸۳، ص ۳۱۱).

براین اساس می‌توان گفت که با اینترنت عصر جدیدی از ارتباطات آغاز شده است. منظور

از نوع ارتباطات اینترنتی همان چیزی است که مان و همکارانش از آن به عنوان ارتباطات کامپیوتری شده یاد میکنند. طبق نظراین محققین میتوان ارتباطات کامپیوتری شده را به عنوان استفاده مستقیم از کامپیوترها در یک فرایند ارتباطی مبتنی بر متن تعریف کرد. آنها ابراز عقیده کرده‌اند که با در نظر گرفتن وضعیت جاری شبکه‌ها و ارتباطات کامپیوتری، ارتباطات کامپیوتری شده به ارسال پیام مبتنی بر متن محدود می‌شود درحالیکه امکان گنجاندن صدا، طرح و تصاویر ویدیویی به عنوان تکنولوژی، پیچیده‌تر می‌شود (Mann, Chris and et al, 2000). در واقع می‌توان گفت که خوداینترنت به عنوان یک رسانه جمعی محسوب می‌شود. براساس تحقیق مورویس و همکارانش هر یک از پایگاهها و سرویسهای اینترنت به صورت اجزای مجزای تشکیل دهنده این رسانه به حساب می‌آیند (Morris and et al, 1996).

از این رو شک نیست که اینترنت به عنوان رسانه تأثیر بسیار گسترده‌ای بر زندگی امروز ما گذاشته است. استفان کوپین به نقل از پروفیسور لوسیانو فلورییدی تأکید می‌کند که بی توجهی به اینترنت یعنی از دست دادن راه استفاده از دایره المعارف انسانی، در واقع پروفیسور فلورییدی معتقد است اینترنت شبیه کتابخانه عظیمی است که هر نیم ساعت شاهد بارگذاری کتابهای جدیدی هستیم و هر روز موقعیت این کتابها در قفسه‌های این کتابخانه عظیم تغییر می‌کند (Quinn, 2002). این تشبیه به روشنی براین مهم تأکید می‌کند که جهان وارد عصر تازه‌ای شده و نماد آن اطلاعات است و ادبیات تحقیقات انجام گرفته حاکی از آن است که امروزه کمتر کسی در این گزاره تشکیک می‌کند.

دیجیتال شدن اطلاعات

آنچه را که پژوهشگران «انقلاب رقمی یا دیجیتال» نامیده‌اند، درحقیقت فرآورده تلاقی حداقل چند عنصر تبدیل مبادلات تلفنی به شکل تکنولوژی دیجیتال، فیبر نوری، کامپیوتر شخصی و شبکه اطلاعاتی بوده است که همگام با تقلیل هزینه‌های ذخیره‌سازی مغناطیسی تحقق یافته است. در پرتو این انقلاب، صنعت ارتباط از راه دور و نیز محتویات اطلاعاتی مورد بازنگری مجدد قرار می‌گیرند. بر اثر فرایند دیجیتالی شدن تصویر، صدا و متن به یک زبان دو حالته صفر و یک مبدل می‌شود که هم معنی با عبور یا عدم عبور یک جریان ارتباطی است. دیجیتالی شدن امکان انتقال با کیفیت برتر را بوجود می‌آورد. علائم رقمی امکان می‌دهد که پیام اولیه قابل بازسازی مجدد باشد و علاوه بر این، امکان پردازش تغییر شکل آن نیز وجود دارد (محسنی، ۱۳۸۰، صص ۵۵ و ۵۶).

محتوای دیجیتالی

ویژگی اصلی رسانه‌های نوین، دیجیتالی شدن آنهاست. یک رسانه دیجیتال مانند اینترنت، ابزاری برای ایجاد رویکردهای جدید در اقتصاد، فرهنگ، قانون و شیوه‌های سنتی خبررسانی پدید آورده است. پیشرفت‌های صنعت الکترونیک منجر به تغییر بنیادین در شیوه‌های تولید، توزیع و نگهداری

محصولات اطلاعاتی و ارتباطی شده است. از آنجا که پرداختن به پیامدهای مختلف گسترش فناوری دیجیتال در این مقاله لازم به ذکر نیست، به دو ویژگی اثرگذار آن بسنده می‌شود؛ نخست اینکه فناوری دیجیتال سبب کاهش هزینه‌های تولید شده است. حتی در بخش صوت و تصویر که پرهزینه‌ترین تولیدات ارتباطی و فناوری هستند، پیشرفتهایی همچون رواج دوربین‌های دیجیتال انجام شده است. از سویی دیگر مهم‌ترین مزیت فناوری دیجیتال، فراهم کردن امکان انتشار محصولات در سطح وسیعی می‌باشد. این فناوری‌ها دشواری‌های توزیع را که یکی از موانع اصلی پیش روی رسانه‌ها برای در دسترس قرار دادن محتوا محسوب می‌شود برطرف می‌کند (خواجہ‌ئیان و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۱۳).

نظریه جبرگرایی فناوری

این نظریه رابطه فناورانه و جامعه را رابطه‌ای علت و معلولی می‌داند. مطابق با این نظریه، فناوری نقش فعالی در نظام اجتماعی بازی می‌کند و به این ترتیب، سهم هرگونه عامل اجتماعی نادیده گرفته می‌شود. معتقدان به این نظریه قائل بر این هستند که، فناوری فعالیت‌های اجتماعی را رهبری و انتخاب‌ها و حدود آنها را مشخص می‌کند. دو فرضیه اصلی این نظریه عبارتند از؛

۱- اختراع یک فناوری جدید و ورود آن به جامعه الزاماً مولد تغییرات اجتماعی است. به عبارتی فرد، فرهنگ و جامعه تحت تأثیر مستقیم فناوری است.

این فناوری است که باعث ایجاد دگرگونی در آنها می‌شود. معتقدان به این رویکرد، همزمان با تولید شدن و به بازار آمدن یک فناوری، نتایج یا تأثیرات آن را بر جامعه حدس می‌زنند و تغییرات اجتماعی را نتیجه ورود فناوری‌های نو می‌دانند.

۲- همزمان با خلق یک فناوری جدید و ارائه آن به بازار می‌توان پیش‌بینی کرد که مردم چه استفاده‌ای از آن می‌کنند (ضابط و چشمه‌سهرابی، ۱۳۸۹، ص ۴۰).

این نظریه تا پس از جنگ دوم جهانی و تا اوایل دهه هفتاد میلادی غالب و رایج بوده است. علت این امر ورود فناوری‌ها و صنایع تکنولوژیک فراوانی بود که به عرصه ارتباطات و اطلاعات بود. همین امر باعث شد تا اندیشمندان جامعه‌شناسی تغییرات عظیم اجتماعی آن زمان را مدیون تحولات فناورانه بدانند. اسکار دیگلی از این موقعیت تحت عنوان «منطق فناورانه» یاد کرده است (همان).

نظریه جامعه اطلاعاتی

نخستین بار در دیدگاه‌های دانشمندان حوزه‌های اقتصاد و جامعه‌شناسی، در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، دانشگاه‌های ایالات متحده ایده «جامعه اطلاعاتی» طرح شد. فریتز مالکوب و دانیل بل از اولین طرح‌ریزان این نظریه هستند. بر اساس دیدگاه‌های این دو محقق، جامعه اطلاعاتی سه بخش برجسته دارد؛

۱- کارگران اطلاعاتی: این بخش از جامعه اطلاعاتی که بیشترین تعداد آنها را کارگران صنعتی تشکیل می‌دهد به عنوان یک طبقه جدید اطلاعاتی به وسیع‌ترین گروه در حال اشتغال تبدیل شده‌اند.

۲- «فناوری فکری: فناوری فکری در کنار فناوری صنعتی به وجود آمده است و باعث ده تا در کنار نوآوری‌های صنعتی مربوط به دوران جامعه صنعتی، توسعه فناوری‌های فکری و ایده‌ای نیز بطور فزاینده‌ای افزایش یابد.

۳- اطلاعات بسته‌بندی شده: این بخش از جامعه اطلاعاتی، عناصر اصلی تولیدات و فرآورده‌ها را تشکیل می‌دهد (معتدزاد، ۱۳۸۳، ص ۸).

مارتین، که خود از نظریه‌پردازان رویکرد جامعه اطلاعاتی است، برای آن ویژگی‌هایی را مطرح کرده است؛

۱- ویژگی‌های اقتصادی: فعالیت‌های مربوط به بازار و تجارت بدون در نظر گرفتن قدرت رایانه‌ها و سیستم‌های مخابراتی ناممکن شده است. شبکه جهانی وب گروه‌های مختلف مدیران، مهندسان و کارکنان خطوط تولید را به هم وصل کرده و یک شبکه کاری بوجود آورده است.

۲- ویژگی تکنولوژیک: جنبه تکنولوژیک از مهمترین ابعاد نظریه جامعه اطلاعاتی است. همگرایی و پیوند رایانه و مخابرات امروزه از واقعیات معمولی زندگی در تمام جوامع نوین است.

۳- ویژگی‌های اجتماعی: ساختار جامعه شبکه‌ای و ارتباطات الکترونیکی، زندگی اجتماعی را که بیشتر قائم به روابط محدود اجتماعی بود بصورت تعاملی و وسیعی در سرتاسر جهان درآورده است.

۴- ویژگی‌های سیاسی: رای‌گیری الکترونیک از مظاهر ظهور و بروز فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی در عرصه سیاسی جوامع است. هر چند که هنوز فقط در تعداد محدودی از کشورها به گونه کامل مورد توجه و استفاده قرار گرفته است.

۵- ویژگی‌های فرهنگی: تحولاتی که جامعه اطلاعاتی در ساختارهای کلی جوامع بوجود آورده است روی ارزشهای فرهنگی، آداب و رسوم اجتماعی ملتها نیز اثرگذار بوده است. همین امر باعث شده تا بازیابی و تشخیص هویت آنها در جامعه اطلاعاتی که به دنبال یکسان‌سازی و تجمیع سلاقی فرهنگی است با دشواری‌هایی تازه مواجه شود. جامعه اطلاعاتی نیازها، سلیقه‌ها، مرامها و سلوک زندگی مردم را در گوشه و کنار جهان مثل هم کرده است (محسنی، ۱۳۸۰، صص ۴۰ تا ۴۲).

روش تحقیق

این تحقیق با استفاده از روش پیمایش در بین شهروندان بندرعباس و با استفاده از ابزار پرسشنامه به انجام رسیده است. جامعه آماری شهر بندرعباس (۳۸۵۰۰۰ نفر) که با استفاده از فرمول حجم نمونه (کوکران) تعداد ۴۰۰ نفر تعیین گردید. برای نمونه‌گیری از روش «خوشه‌ای چندمرحله‌ای» استفاده شده است. در این روش نمونه‌گیری در ابتدا فهرست برداری و سپس نمونه‌گیری انجام می‌شود.

(ببی، ۱۳۸۴، ص ۳۴). در این تحقیق، هرکدام از مناطق شهر بندرعباس به عنوان یک خوشه در نظر گرفته شد، سپس براساس، توزیع جمعیتی مربوط به هربخش و باتوجه به گروه سنی مورد نظر، بطورتصادفی ۴۰۰ افراد نمونه انتخاب شدند.

یافته‌های تحقیق

در این بخش به بررسی مهمترین یافته‌های حاصل از پژوهش پرداخته‌ایم که مبین رویکرد شهروندان بندرعباس به استفاده از اینترنت بعنوان یک ابزار ارتباطی جدید در عصر ارتباطات می‌باشد. از مجموع پاسخگویانی ۵۲٪ مردان و ۴۸٪ را زنان تشکیل داده‌اند که ۳۴٪ از آن‌ها مجرد و ۶۶٪ نیز متأهل بوده‌اند. ۳۲٪ نمونه خانه‌دار، ۲۶/۲٪ شغل آزاد، ۱۰/۳٪ دانشجو، ۸/۳٪ بیکار، ۷/۶٪ کارمند دولتی و ۱۵/۴٪ نیز دارای سایر مشاغل بوده‌اند.

ضرورت استفاده از اینترنت در زندگی امروزی از نظر شهروندان بندرعباس

نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که ۴۴/۸٪ شهروندان بندرعباسی ضرورت استفاده از اینترنت را در زندگی امروزی زیاد، ۲۲/۸٪ خیلی زیاد، ۱۷٪ کم، ۸/۳٪ خیلی کم دانسته و ۳٪ نیز اصلاً استفاده از اینترنت را ضروری ندانسته‌اند. در مجموع، شهروندان ضرورت استفاده از اینترنت در زندگی امروزی را در حد بالا ارزیابی نموده‌اند.

جدول شماره ۱- ضرورت استفاده از اینترنت در زندگی امروزی

ضرورت استفاده از اینترنت	فراوانی	درصد	درصد معتبر
اصلاً	۲۹	۷/۳	۷/۳
خیلی کم	۲۳	۸/۳	۸/۳
کم	۶۸	۱۷	۱۷
زیاد	۱۷۹	۴۴/۸	۴۴/۸
خیلی زیاد	۹۱	۲۲/۸	۲۲/۸
جمع	۴۰۰	۱۰۰	۱۰۰

میزان استفاده از اینترنت

جدول فوق نشان می‌دهد که ۷۰٪ از شهروندان بندرعباسی از اینترنت استفاده نمی‌کنند و تنها ۳۰٪ از مردم شهر بندرعباس اظهار داشته‌اند که از اینترنت استفاده می‌کنند این یافته نشان می‌دهد که استفاده از ابزار تکنولوژیک و مؤثری به نام اینترنت در میان شهروندان بندرعباس به نسبت سایر شهرهای بزرگ

کاربرد چندانی ندارد. با این حال ارزیابی شهروندان از میزان ضرورت اینترنت گویای درک صحیح آن‌ها از اهمیت این فرصت عصر ارتباطات در دنیای امروز دارد.

جدول شماره ۲- استفاده و عدم استفاده از اینترنت در میان پاسخگویان

استفاده از اینترنت	فراوانی	درصد
بلی	۱۲۰	۳۰
خیر	۲۸۰	۷۰
جمع	۴۰۰	۱۰۰

نحوه استفاده از اینترنت در ایام هفته

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از مجموع ۳۰٪ استفاده کنندگان از این ابزار ارتباطی، ۳۳/۳٪ یک روز در هفته، ۱۷/۵٪ دو روز در هفته، ۱۸/۳٪ هر روز هفته، ۱۵/۸٪ چهار روز هفته، ۱۴/۲٪ سه روز هفته، ۰/۸٪ نیز پنج روز هفته از اینترنت استفاده می‌کنند. بنابراین، بیشترین استفاده از اینترنت در روزهای هفته، یک روز در هفته است.

جدول شماره ۳- استفاده از اینترنت در روزهای هفته

استفاده از اینترنت در روزهای هفته	فراوانی	درصد	درصد معتبر
یک روز هفته	۴۰	۱۰	۳۳/۳
دو روز هفته	۲۱	۵/۳	۱۷/۵
سه روز هفته	۱۷	۳/۴	۱۴/۲
چهار روز هفته	۱۹	۴/۸	۱۵/۸
پنج روز هفته	۱	۰/۳	۰/۸
شش روز هفته	۰	۰	.
هر روز هفته	۲۲	۵/۵	۱۸/۳
بدون پاسخ	۲۸۰	۷۰	۱۰۰
جمع	۴۰۰	۱۰۰	

مکان‌های استفاده از اینترنت

۶۲/۵٪ از شهروندان بندرعباسی اینترنت را در منزل مورد استفاده قرار می‌دهند. ۱۳/۶٪ در کافی‌نت‌ها، ۱۱٪ در محل کار، ۳/۴٪ در مدرسه و ۲/۵٪ نیز در دانشگاه‌ها استفاده کنندگان از اینترنت هستند. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که خانواده‌های بندرعباسی در تعامل با اینترنت بعنوان یک ابزار و فرصت ارتباط با جهان گسترده بیرونی محیط خانواده را ترجیح می‌دهند.

جدول شماره ۴- مکان‌های استفاده از اینترنت

مکان‌های استفاده از اینترنت	فراوانی	درصد	درصد معتبر
منزل	۸۲	۲۰/۵	۶۲/۵
کافی نت	۱۶	۴	۱۳/۶
محل کار	۱۳	۳/۳	۱۱
مدرسه	۴	۱	۳/۴
دانشگاه	۳	۰/۸	۲/۵
بدون پاسخ	۲۸۲	۷۰	۱۰۰
جمع	۴۰۰	۱۰۰	

نحوه اتصال به اینترنت در منزل

جدول فوق نشان می‌دهد که ۳۹/۸٪ شهروندان بندرعباسی برای اتصال به اینترنت در منزل از ADSL استفاده می‌کنند. ۲۸٪ شهروندان برای اتصال به اینترنت در منزل از Dialup، ۱۷/۲٪ از W.Max ایرانسل و ۱۱/۸٪ از بسته‌های اینترنتی همراه اول استفاده می‌کنند. ۳/۲٪ نیز اظهار بی‌اطلاعی در این خصوص کرده‌اند.

جدول شماره ۵- نحوه اتصال به اینترنت در منزل

نحوه اتصال به اینترنت	فراوانی	درصد	درصد معتبر
ADSL	۳۷	۹/۳	۳۹/۸
Dial up	۲۶	۶/۵	۲۸
W. Max	۱۶	۴	۱۷/۲
بسته‌های اینترنتی همراه اول	۱۱	۲/۸	۱۱/۸
نمی‌دانم	۳	۰/۸	۳/۲
بدون پاسخ	۳۰۷	۷۶/۸	۱۰۰
جمع	۴۰۰	۱۰۰	

موارد استفاده از اینترنت

یافته‌های حاصل از پژوهش گویای این امر است که ۳۱/۴٪ شهروندان بندرعباسی هنگام استفاده از اینترنت به سراغ "جست‌وجوی مطالب علمی" می‌روند. ۲۵/۴٪ شهروندان به سراغ "ایمیل"، ۱۰/۲٪ شهروندان به سراغ "اخبار و اطلاعات ورزشی"، ۶/۸٪ شهروندان به سراغ "اخبار و اطلاعات پزشکی"، ۶/۸٪ شهروندان به سراغ "کاروتجارت"، ۵/۹٪ شهروندان به سراغ "اخبار و اطلاعات سیاسی"، ۵/۹٪ به سراغ "تماشای فیلم یا گوش دادن به موسیقی"، ۵/۱٪ شهروندان به سراغ "اخبار و اطلاعات مذهبی" و ۲/۵٪ نیز به سراغ "بازی و سرگرمی" می‌روند.

جدول شماره ۶- موارد استفاده از اینترنت

مورد استفاده از اینترنت	فراوانی	درصد	درصد معتبر
جست‌وجوی مطالب علمی	۳۷	۹/۳	۳۱/۴
اخبار و اطلاعات ورزشی	۳۰	۷/۵	۲۵/۴
اخبار و اطلاعات پزشکی	۱۲	۳	۱۰/۲
کار و تجارت	۸	۲	۶/۸
اخبار و اطلاعات سیاسی	۸	۲	۶/۸
تماشای فیلم یا گوش دادن به موسیقی	۷	۱/۸	۵/۹
اخبار و اطلاعات مذهبی	۷	۱/۸	۵/۹
بازی و سرگرمی	۶	۱/۵	۵/۱
بدون پاسخ	۳	۰/۸	۲/۵
جمع	۲۸۲	۷۰/۵	۱۰۰
فراوانی	۴۰۰	۱۰۰	

استفاده از اینترنت برای تماشا یا گوش دادن به برنامه‌های تلویزیونی داخلی و خارجی

نتایج نشان می‌دهد که ۷۰٪ شهروندان بندرعباسی که کاربر اینترنت هستند از اینترنت برای تماشا یا گوش داده برنامه‌های تلویزیونی و یارادیویی داخلی استفاده نمی‌کنند. و تنها ۶/۷٪ در حد خیلی کم، ۱۹/۲٪ در حد کم، ۳/۳٪ استفاده زیاد و ۰/۸٪ نیز استفاده خیلی زیادی از اینترنت برای تماشا یا گوش دادن به برنامه‌های تلویزیونی یا رادیویی داخلی دارند. بنابراین، استفاده از اینترنت در این خصوص در شهر بندرعباس کم است.

همچنین نتایج نشان می‌دهد تنها ۱۹/۲٪ از کاربران اینترنت در شهر بندرعباس برای تماشا یا

تلویزیونها و رادیوهای خارج از کشور از اینترنت بهره می‌گیرند و ۸۰/۸٪ شهروندان بندرعباسی از اینترنت برای تماشا یا گوش دادن به برنامه‌های تلویزیونی و یا رادیویی خارجی استفاده نمی‌کنند.

جدول شماره ۷- میزان تماشا یا گوش دادن به برنامه‌های تلویزیونی یا رادیویی داخلی از طریق اینترنت

درصد معتبر	درصد	فراوانی	تماشا یا گوش دادن به رادیو و تلویزیون داخلی
۷۰	۲۱	۸۴	اصلاً
۶/۷	۲	۸	خیلی کم
۱۹/۲	۵/۸	۲۳	کم
۳/۳	۱	۴	زیاد
۰/۸	۰/۳	۱	خیلی زیاد
۱۰۰	۷۰	۲۸۰	بدون پاسخ
	۱۰۰	۴۰۰	جمع

جدول شماره ۸- میزان تماشا یا گوش دادن به برنامه‌های تلویزیونی یا رادیویی خارجی از طریق اینترنت

درصد معتبر	درصد	فراوانی	تماشا یا گوش دادن به رادیو و تلویزیون خارجی
۸۰/۸	۲۴/۳	۹۷	اصلاً
۵	۱/۵	۶	خیلی کم
۱۲/۵	۳/۸	۱۵	کم
۱/۷	۰/۵	۲	زیاد
۱۰۰	۷۰	۲۸۰	بدون پاسخ
	۱۰۰	۴۰۰	جمع

میزان استفاده از اینترنت برای پرداخت قبوض و رسیدگی به امور بانکی و انجام امور اداری رشد رو به گسترش اینترنت در دنیای پرشتاب امروزی باعث گردیده است تا این فرصت ارتباطی در حوزه‌هایی همچون امور بانکی و اداری نیز رشدی شتابان بخود گیرد و بطور حتم ماندن در عصر ارتباطات مستلزم همگام شدن با دنیای کنونی است و در این مسیر ایجاد فرصتهایی از این دست در کشور و استان هرزگان نشانگر وجود گرایش در بین شهروندان به استفاده از این فرصت است.

نتایج مندرج در جدول زیر نشان می‌دهد که از مجموع کاربران ۳/۵۳٪ از آن‌ها کم و بیش از این فرصت استفاده نموده و کارهای اداری و بانکی خود را از طریق اینترنت پیگیری نموده‌اند و در این رابطه ۴۶/۷٪ شهروندان بندرعباسی اصلاً از اینترنت برای پرداخت قبوض و انجام کارهای بانکی و اداری خود استفاده نمی‌کنند.

جدول شماره ۹- میزان استفاده از اینترنت برای پرداخت قبوض و رسیدگی به امور بانکی و انجام امور اداری

درصد معتبر	درصد	فراوانی	استفاده از اینترنت برای کارهای بانکی و انجام امور اداری
۴۶/۷	۱۴	۵۶	اصلاً
۹/۲	۲/۸	۱۱	خیلی کم
۲۴/۲	۷/۳	۲۹	کم
۱۷/۵	۵/۳	۲۱	زیاد
۲/۵	۰/۸	۳	خیلی زیاد
۱۰۰	۷۰	۲۸۰	بدون پاسخ
-	۱۰۰	۴۰۰	جمع

استفاده از سایت‌های فارسی زبان یا غیرفارسی زبان

نتایج نشان می‌دهد که ۷۰/۸٪ شهروندان بندرعباسی از سایت‌های فارسی زبان استفاده می‌کنند. ۱/۷٪ از سایت‌های غیرفارسی زبان و ۲۷/۵٪ نیز از هر دو نوع سایت بهره می‌گیرند.

جدول شماره ۱۰- استفاده از سایت‌های فارسی زبان یا غیرفارسی زبان

درصد معتبر	درصد	فراوانی	استفاده از سایت‌های فارسی زبان یا غیرفارسی زبان
۷۰/۸	۲۱/۳	۸۵	سایت‌های فارسی زبان
۱/۷	۰/۵	۲	سایت‌های غیرفارسی زبان
۲۷/۵	۸/۳	۳۳	هر دو
۱۰۰	۷۰	۲۸۰	بدون پاسخ
-	۱۰۰	۴۰۰	جمع

موافقت یا عدم موافقت با فیلترینگ

جدول فوق نشان می‌دهد که ۲۲/۵٪ شهروندان بندرعباسی با فیلترینگ برخی سایتهای اینترنتی کاملاً موافق هستند. ۶/۷٪ شهروندان با عدم فیلترینگ برخی سایتهای خیلی کم، ۲۵/۸٪ شهروندان کم، ۲۹/۲٪ شهروندان زیاد و ۱۵/۸٪ نیز خیلی زیاد موافق هستند. بنابراین بطور کلی، شهروندان با "عدم فیلترینگ" برخی سایتهای اینترنتی موافقت دارند.

همچنین ۲۵٪ از شهروندان بندرعباسی با محدود کردن "سایت‌های سیاسی" موافق هستند. ۷/۵٪ با محدود کردن "سایت‌های پورنو و مبتذل" و ۱۰/۸٪ با محدود کردن هر دو نوع سایت موافق‌اند. ۵۶/۷٪ با محدود کردن هر دو نوع سایت سیاسی و پورنو مخالف هستند. بنابراین بیشتر پاسخگویان در بندرعباس مخالف محدود کردن سایتهای می‌باشند.

جدول شماره ۱۱- موافقت با عدم فیلترینگ

درصد معتبر	درصد	فراوانی	موافقت یا عدم موافقت با فیلترینگ
۲۲/۵	۶/۸	۲۷	اصلاً
۶/۷	۲	۸	خیلی کم
۲۵/۸	۷/۸	۳۱	کم
۲۹/۲	۸/۸	۳۵	زیاد
۱۵/۸	۴/۸	۱۹	خیلی زیاد
۱۰۰	۷۰	۲۸۰	بدون پاسخ
	۱۰۰	۴۰۰	جمع

زمینه‌های استفاده از اینترنت توسط کاربران بندرعباسی

نتایج تفصیلی نشان می‌دهد که در میان هر کدام از مندرج در جدول ذیل، مورد «آیا اینترنت در زندگی روزمره شما تأثیر مثبت داشته است؟» بیشترین آمار را داشته است. آمار مربوط به این مورد نشان می‌دهد که ۷۲/۵٪ شهروندان بندرعباسی استفاده از اینترنت را در زندگی روزمره خود مثبت قلمداد می‌کنند. سایر اطلاعات مربوط به این جدول نشان می‌دهد که ۱۷/۵٪ شهروندان دارای وبلاگ هستند. ۲۰/۸٪ تاکنون از طریق اینترنت دوست یا آشنا پیدا کرده‌اند. ۲۲/۵٪ چت می‌کنند. ۷/۵٪ دارای تجربه تلخ یا منفی در استفاده از اینترنت هستند. ۱/۷٪ معتقدند که در فضای چت می‌توان به دیگران اعتماد کرد. ۲۱/۷٪ دوستان اینترنتی خود را ملاقات می‌کنند. در نهایت اینکه ۲۱/۷٪ در شبکه‌های مجازی مانند فیس‌بوک و یاهو گروه و... عضویت دارند.

جدول شماره ۱۲- موارد مربوط به استفاده از اینترنت (درصد)

موارد	بلی	خیر
آیا وبلاگ اینترنتی دارید؟	۱۷/۵	۸۲/۵
آیا تاکنون از طریق اینترنت با کسی آشنا یا دوست شده‌اید؟	۲۰/۸	۷۹/۲
آیا از اینترنت برای چت و گفتگو استفاده می‌کنید؟	۲۲/۵	۷۷/۵
آیا تاکنون تجربه منفی یا تلخ از روابط اینترنتی یا چت داشته‌اید؟	۷/۵	۹۲/۵
آیا در فضای چت می‌توان به دیگران به راحتی اعتماد کرد؟	۱/۷	۹۸/۳
آیا دوستان اینترنتی خود را ملاقات هم می‌کنید؟	۲۱/۷	۷۸/۳
آیا در شبکه‌های مجازی اینترنتی (مانند فیس بوک، توئیتر، یاهو گروه و...) عضویت دارید؟	۲۱/۷	۷۸/۳
آیا اینترنت در زندگی روزمره شما تاثیر مثبت داشته است؟	۷۲/۵	۲۷/۵

سایر نتایج حاصل پژوهش

نتایج حاصل از بررسی رابطه بین متغیرهای هویتی با میزان استفاده از اینترنت با توجه به آزمون آماری کای اسکویر، با ۹۵٪ اطمینان، نشان می‌دهد که بین استفاده از اینترنت و جنس پاسخگویان تفاوت معنی داری وجود دارد. این تفاوت نشان می‌دهد که مردان بیشتر از زنان شهر بندرعباس از اینترنت استفاده می‌کنند. ضریب فی Φ برای بررسی جداول آماری مربعی نشان می‌دهد که میزان تفاوت بین این دو متغیر ۰/۱۸۰ است. متغیر جنس تا ۰/۰۳۲۴ می‌تواند تغییرات ایجاد شده در متغیر استفاده از اینترنت را تبیین کند.

جدول شماره ۱۳- میزان استفاده از اینترنت برحسب جنس پاسخگویان

جنس	مرد	مرد	زن	زن	جمع	جمع
استفاده از نت	فرآوانی	درصد	فرآوانی	درصد	فرآوانی	درصد
بلی	۷۹	۳۸	۴۱	۲۱/۵	۱۲۰	۳۰/۱
خیر	۱۲۹	۶۲	۱۵۰	۷۸/۵	۲۷۹	۶۹/۹
جمع	۱۲۰	۱۰۰	۲۷۹	۱۰۰	۳۹۹	۱۰۰

$$\chi^2 = 12/913 \quad df = 1 \quad sig = 0/000$$

$$\Phi = 0/180 \quad PRE = 0/0324 \quad sig = 0/000$$

همچنین در ارتباط با میزان استفاده از اینترنت با تاهل آزمون آماری کای اسکویر، با ۹۵٪ اطمینان،

نشان می‌دهد که بین استفاده از اینترنت و وضع تاهل پاسخگویان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. این تفاوت نشان می‌دهد که مجردها بیشتر از متأهل‌ها، در شهر بندرعباس از اینترنت استفاده می‌کنند.

جدول شماره ۱۴- میزان استفاده از اینترنت برحسب تاهل پاسخگویان

تاهل	مجرد	مجرد	متاهل	متاهل	سایر	سایر	جمع	جمع
استفاده از نت	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
بلی	۶۱	۴۵/۵	۵۹	۲۲/۴	۰	۰	۱۲۰	۳۰/۱
خیر	۷۳	۵۴/۵	۲۰۴	۷۷/۶	۱۰۰	۲	۲۷۹	۶۹/۹
جمع	۱۳۴	۱۰۰	۲۶۳	۱۰۰	۱۰۰	۲	۳۹۹	۱۰۰

$$X^2 = 23/367 \quad df = 2 \quad sig = 0/000$$

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین استفاده از اینترنت و شغل پاسخگویان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. این تفاوت نشان می‌دهد که دانشجویان با ۷۳/۲٪ و کارمندان دولتی با ۷۰٪ به ترتیب بیشترین استفاده را نسبت به خانه‌دارها، بیکارها، مشاغل آزاد و سایر مشاغل دارند، دانشجویان بنا به ضرورت استفاده از اینترنت در مطالعات و پژوهش‌هایشان بنظر می‌رسد بیش از سایر اقشار با این فرصت ارتباطی تعامل دارند و از سویی گسترش دولت الکترونیک در سالهای اخیر لزوم آشنایی کارمندان را برای آشنایی با کامپیوتر و بهره‌گیری از اینترنت افزایش چشمگیری داده است.

جدول شماره ۱۵- میزان استفاده از اینترنت برحسب شغل پاسخگویان

شغل	دانشجو		خانه دار		بیکار		کارمند دولتی		آزاد		سایر		جمع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	درصد	
بلی	۳۰	۷۳/۲	۱۷	۱۳/۳	۶	۱۸/۲	۲۱	۷۰	۳۱	۲۹/۸	۱۴	۲۳	۱۱۹	۳۰
خیر	۱۱	۲۶/۸	۱۱۱	۸۶/۷	۲۷	۸۱/۸	۹	۳۰	۷۳	۷۰/۲	۴۷	۷۷	۲۷۸	۷۰
جمع	۴۱	۱۰۰	۱۲۸	۱۰۰	۳۳	۱۰۰	۳۰	۱۰۰	۱۰۴	۱۰۰	۶۱	۱۰۰	۲۹۷	۱۰۰

$$X^2 = 79/959 \quad df = 5 \quad sig = 0/000$$

منابع و مآخذ

- ۱- خواجه‌نیان و همکاران (۱۳۸۹). طراحی مدل تعاملی مدیریت رسانه و فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، سال شانزدهم، شماره ۴، صص ۱۱-۳۶.
- ۲- دفلور، ملوین؛ دنیس، اورتای (۱۳۸۳). شناخت ارتباط جمعی. (سیروس مرادی، مترجم). تهران: دانشکده صداوسیما جمهوری اسلامی ایران.
- ۳- ضابط، شادی؛ چشمه‌سهرابی، مظفر (۱۳۸۹). تأملی بر نظریه‌های جامعه‌شناسی استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی (اشاعه، نوآوری، تصاحب)، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، شال شانزدهم، شماره ۴، صص ۳۵-۶۱.
- ۴- ماسودا، یونجی (۱۳۸۳). چیستی جامعه اطلاعاتی (سیدمحمد مهدیزاده، مترجم) فصلنامه رسانه، سال شانزدهم، شماره ۲، صص ۱۰-۲۱.
- ۵- معتمدنژاد، کاظم (۱۳۸۳). جامعه اطلاعاتی، اندیشه‌های بنیادی، دیدگاه‌های انتقادی و چشم‌اندازهای جهانی، تهران: مرکز پژوهش‌های ارتباطات.
- ۶- مهدی‌زاده، محمد (۱۳۸۳). انقلاب ارتباطات، جامعه شبکه‌ای و ذهنیت و هویت ناپایدار، ارائه شده در همایش علمی ایران و جامعه اطلاعاتی در سال ۱۴۰۰ هجری شمسی، ۲۵ تا ۲۸ آذرماه، ۱۳۸۱. بازیابی در ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۰ در پایگاه اینترنتی www.iranwsis.ir
7. Hill, M. W. (1999). *The Impact of Information on Society*, London: Bouker.
8. Mann, Chris and Fiena Atewart (2000). *Internet communication and Qualitative research, A handbook for researching online*. London, Sage.
9. Mororis, Merill and Christine Ogan (1996). *Internet as Mass Medium*. *Journal of mass communication*, Vol 22 (4)
10. Quinn, Stephen (2002). *Knowledge management in the digital newsroom*. London, focal Press.